

НЕОБАНКИ ЯК ДРАЙВЕР МОДЕРНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У ТРАНЗИТИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ

У сучасних транзитивних економіках цифровізація фінансового сектору стала головним детермінантом підвищення ефективності банківських установ та модернізації їх бізнес-моделей. Особливе місце в цих процесах належить необанкам – цифровим банкам без фізичних відділень, діяльність яких повністю ґрунтується на інноваційних технологічних платформах. Поширення необанкінгу є проявом глибших структурних трансформацій, що відбуваються у глобальній фінансовій системі під впливом зростаючого попиту на зручні, персоналізовані та маловитратні банківські послуги.

Світовий ринок необанків демонструє стійке зростання. У 2024 р. його обсяг досяг 176,05 млрд дол. США, а у 2025 р. очікується збільшення до 261,4 млрд дол. США (рис. 1). Прогноз до 2029 р. передбачає формування ринку понад 1,2 трлн дол. США із середньорічним темпом приросту близько 47% [1].

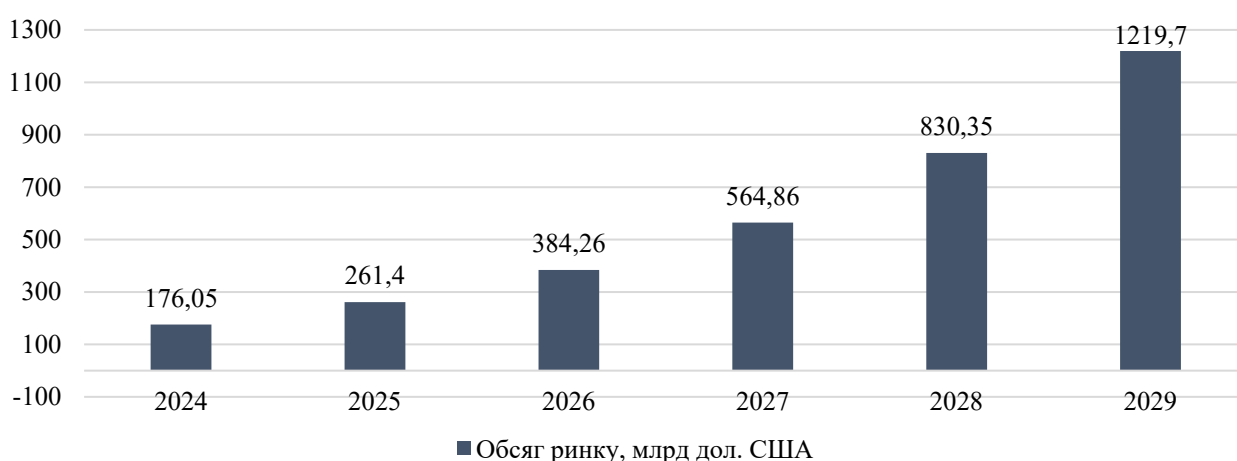

Рисунок 1 – Прогноз зростання обсягу світового ринку необанків до 2029 року

Особливістю необанків є їхня здатність забезпечувати значно нижчі

операційні витрати порівняно з традиційними банками. Відсутність філіальної мережі, використання хмарних технологій, автоматизація операцій (зокрема кредитного скорингу, ідентифікації клієнтів, управління ризиками) знижують витрати та формують конкурентну цінову пропозицію. Завдяки цьому необанки пропонують користувачам зручні мобільні застосунки, низькі комісії, швидкі міжнародні платежі, інноваційні моделі заощаджень і доступ до глобальних фінансових інструментів [2].

У транзитивних економіках роль необанків набуває особливого значення, оскільки вони створюють альтернативні канали фінансової інклюзії, стимулюють конкуренцію та підвищують стійкість фінансового сектору. В Україні такими інституціями стали Monobank, izibank та інші цифрові сервіси, що змогли адаптувати глобальну модель необанкінгу до умов підвищеної економічної турбулентності, обмеженої регуляторної інфраструктури та високого попиту на дистанційні фінансові послуги. Monobank, зокрема, став прикладом вдалого партнерства необанку з традиційною банківською установою (Універсал Банк), демонструючи модель симбіозу, яка забезпечує інноваційність та одночасно відповідає вимогам фінансової стабільності [3].

Водночас стрімкий розвиток необанків висвітлює низку системних викликів, до яких належать регуляторна невизначеність, залежність від партнерських банків щодо ліцензування, страхування депозитів та інфраструктурної підтримки, а також високі вимоги до кібербезпеки. Багато необанків залишаються збитковими, оскільки темпи зростання клієнтської бази випереджають формування стійкої моделі монетизації. У країнах із транзитивною економікою ці виклики посилюються обмеженістю капіталу, нестабільністю валютних ринків та технологічною нерівномірністю [4].

Разом з тим розвиток необанкінгу позитивно впливає на адаптацію традиційних банківських установ до нових ринкових умов. Значна частина банків впроваджує мобільні платформи та штучний інтелект. У результаті формується нова модель взаємодії між традиційними банками та необанками, що поєднує конкуренцію й співпрацю. Необанки стимулюють банки модернізувати

операційні процеси, знижувати витрати та підвищувати якість клієнтського сервісу, тоді як традиційні банки забезпечують інфраструктурну й регуляторну стійкість цифрових екосистем.

Удосконалення діяльності банківських установ у транзитивній економіці безпосередньо пов'язане з інтеграцією інноваційних рішень необанків. Основними напрямками модернізації є розвиток мобільних стратегій обслуговування, використання штучного інтелекту для управління ризиками та персоналізації послуг, а також формування екосистемного підходу, який розширює функціональність банківських платформ. Небанки не витісняють традиційні банки, а прискорюють їхню еволюцію, сприяючи формуванню більш ефективної, гнучкої та клієнтоорієнтованої фінансової системи.

Список літератури:

1. The Business Research Company. (2025). Neobanking global market report 2025. <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/neobanking-global-market-report>
2. **Стрільчук Ю. І., Лавренюк В. В., Белінський А. О.** Небанки як драйвер трансформації фінансової екосистеми. Бізнес Інформ. 2025. №5. С. 428–433. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-428-433>
3. **Kovalenko, Yuliia & Belinska, Yanina & Gavrliko, Tetiana.** (2025). The evolution of neobanks credit activities and their impact on interest rate policy. Problems and prospects of economics and management. 279-289. 10.25140/2411-5215-2025-3(43)-279-289
4. **Король, М. М.** Небанки та їх вплив на функціонування традиційних банків / М. М. Король, Т. А. Пашенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / редкол.: М. М. Король (голов. ред.), М. М. Палінчак, Я. П. Дроздовський та ін. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", – 2025. – Вип. 56. – С. 50–59. – Бібліогр.: с. 56–59 (35 назв); рез. укр., англ. URL http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/56_2025ua/9.pdf

Бібліографія: Пархоменко А. В. Небанки як драйвер модернізації банківських установ у транзитивній економіці / **А. В. Пархоменко** // Дослідження та оптимізація економічних процесів : тези 22-ї Міжнар. наук.-практ. конф. «Оптимум-2025», 9–11 грудня 2025 р. / за заг. ред. Строкова Є. М. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т» та ін. Харків : НТУ «ХП», 2025. – С. 163-165.